

Β'. ΘΙΑΣΟΣ ΜΙΡΑΝΤΑΣ - ΚΩΣΤΑΝΤΑΡΑ. «Πατρίδες» τοῦ Φίλωνος Κτενίδου.

Ἔως τώρα ὁ κ. Φ. Κτενίδης μᾶς εἶχε συνηθίσει μὲ ποντιακὲς ἠθογραφίες στὴν ποντιακὴ γλῶσσα. Εἶναι τὸ πρῶτο τοῦ ἔργο οἱ «Πατρίδες» ποὺ παίζεται στὴν κοινὴ νεοελληνικὴ γλῶσσα, ἀφοῦ προηγουμένως παίχθηκε ἀπὸ τὸν ποντιακὸ θίασο στὴν ποντιακὴ. Ἡ μεταφορὰ στὴν κοινὴ νεοελληνικὴ, γινομένη ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν συγγραφέα, ὄχι μόνο δὲν τὸ ζήμιωσε τὸ ἔργο, ἀλλὰ τὸ ὠφέλησε, γιατί τὸ ἔφερε σὲ γνωριμία μὲ τὸ πλατύτερο κοινό.

Ὁ κ. Κτενίδης μὲ τὶς «Πατρίδες» ἐτόλμησε κάτι ποὺ οἱ δραματικοὶ συγγραφεῖς τὸ ἀποφεύγουν. Μετέφερε στὴ σκηνὴ τὴ φλέγουσα ἐπικαιρότητα, τὸ τρομερὸ δράμα τοῦ διχασμένου ἔθνους, κατὰ τὸ ὁποῖο τόσο αἷμα χύνεται καὶ τόσες φρικα-

λεότητες διαπράττονται, ποὺ συγκλονίζουν καὶ συνταράζουν, ὄχι μόνο τὴν ἐθνικὴ ψυχὴ, ἀλλὰ καὶ τὴν κοινὴ γνώμη τοῦ πολιτισμένου κόσμου. Ἡ ὑπόθεση τοῦ ἔργου παρμένη ἀπὸ τὴ ζωὴ. Μιὰ ποντιακὴ οἰκογένεια - ὅπως τόσες ἄλλες - ξεριζώνεται ἀπὸ τ' ἁγιασμένα χῶματα τῆς πατρίδας τῆς (τοῦ Πόντου) καταφεύγει στὴν ἐλεύθερη πατρίδα τὴν Ἑλλάδα καὶ κτίζει καινούργιο σπίτι, καινούργια ἐστία στὰ σύνορα τῆς Μακεδονίας. Ἐφυγε ἀπὸ τὸν Πόντο γιατί δὲ θέλησε νὰ προδώσῃ τὴ μεγάλη πατρίδα καὶ τὴ θρησκεία τῶν πατέρων, τὴ Χριστιανικὴ. Στὴ νέα κατοικία ζῆ μὲ τὰ ἴδια ἰδανικὰ τῶν ἀκριτῶν τῆς φυλῆς. Ὁ ἀρχηγὸς καὶ τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας αὐτῆς ἐπολέμησαν ὅλους τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος, ἔλαβαν μέρος στὸν πόλεμο ἐναντίον τῶν Ἰταλῶν, τῶν Γερμανῶν καὶ τῶν Βουλγάρων, ἕως ὅτου ἤρθε κατὰ τὴν κατοχὴ τὸ φοβερὸ μόλυσμα τοῦ σλαυοπλήκτου κομμουνισμοῦ, ποὺ χώρισε πολλὰς οἰκογένειες. Ὁ γιοῦς τῆς οἰκογενείας αὐτῆς γίνεται ἀποστάτης, καὶ χτυπάει τοὺς ἄλλους χωριανούς του, Ἡ σύγκρουση τραγικὴ. Ὁ καθένας ἀντιλαμβάνεται τὶς δραματικώτατες σκηνὲς ποὺ περνᾷ ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς καὶ μερικὲς ἀπ' αὐτὲς τοῦ προσφέρονται ὡς θέαμα. Ἡ διαγωγὴ τοῦ μεγαλόψυχου ἀρχηγοῦ τῆς οἰκογενείας, ὁ θάνατος τοῦ μικροῦ παιδιοῦ, ἐξύπνησαν τὴ συνείδηση τοῦ ἀποστάτη καὶ μετανοεῖ. Προσφέροντας μιὰ σοβαρὴ ὑπηρεσία στὴν ἐθνικὴ ὑπόθεση πληγώνεται θανάσιμα καὶ πεθαίνει στὴν ἀγκαλιὰ τῆς οἰκογενείας τοῦ ἀποκατεστημένου στὴ συνείδηση ὅλων. Ὄταν ὁ ἐνωμοτάρχης, ἀναγνωρίζοντάς τον ὡς πατριώτη, τοῦ σφίγγει τὸ χέρι καὶ τὸν ἀποκαλεῖ «συνάδελφο», ἐκεῖνος θυμᾶται τὸν πόλεμο στὰ ἄλβανικὰ βουνά, ὅπου ἡ ἱερὴ προσφώνηση «συνάδελφε» ἀκουγόταν ἀνάμεσα σὲ ὅλους τοὺς ἡρωϊκοὺς στρατιῶτες, συγκινεῖται. Ἡ στιγμὴ αὐτὴ εἶναι δραματικώτατη καὶ μεταδόθηκε σ' ὅλους τοὺς θεατὰς.

Τὸ ἔργο, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὴν ὑπόθεσιν, ἔχει διδακτικὸ σκοπὸ. Οἱ γενικὲς γραμμὲς τοῦ εἶναι χαραγμέναι μετ' ἔμπειρο θεατρικὸ χέρι καὶ σὲ μερικὰ σημεῖα ἔχει μιὰ ἔξαρση γνήσια αἰσθητικὴ, ὅπως λ.χ. ὅταν μοιρολογοῦν οἱ γυναῖκες τὸν πεθαιμένο Κωσταντῆ.

Γιὰ τὸ ἀνέβασμα τοῦ ἔργου, πρῶτα καὶ κατ' ἀρχὴν πρέπει νὰ ἐπαινέσουμε τὸ θίασο πὺ θέλησε νὰ παίξῃ ντόπια ἔργα. Ἔχουμε τὸ παράπονον ὅτι οἱ Ἀθηναῖκοι θίασοι ἀδιαφοροῦν, γιὰ νὰ μὴ εἰπῶ περιφρονοῦν, τὰ ἔργα τῶν Θεσσαλονικέων συγγραφέων. Σπανιώτατα ἀνεβάζουν ντόπιον ἔργο καὶ ὅταν γίνεται αὐτό, συνήθως ζητοῦν ἐξασφάλισιν οἰκονομικὴν, δηλ. νὰ διαθέσῃ ὁ συγγραφέας ἕνα μεγάλον ἀριθμὸν εἰσιτηρίων. Ἐπαινετὴ λοιπὸν κατ' ἀρχὴν ἡ ἀπόφασις τοῦ θιάσου γιὰ ν' ἀνεβάσῃ τὸ ἔργο καθὼς καὶ ἡ ἐπιμέλεια καὶ ἡ φροντίδα γιὰ τὸ ἀνέβασμα. Γενικὰ ἡ ἀτμόσφαιρα τοῦ ἔργου ἀποδόθηκε καλὰ, ἐνῶ στίς λεπτομέρειαις θὰ μπορούσε νὰ παρατηρήσῃ κανεὶς μικροελλείψεις. Εἶν' ἀλήθεια ὅτι ἡ κυριώτερα δύναμις τοῦ θιάσου ἡ Μιράντα δὲν ἔχει μεγάλον ρόλον γιὰ νὰ ἐπιβληθῇ στὸ θέαμα μετ' τὴν ἰκανότητά της.

Οἱ δὺ κυριώτεροι ρόλοι εἶναι ἀνδρικοί, τοῦ Κωνσταντῆ—Βελισσάρη (Κωνσταντάρης) καὶ τοῦ Ἀχιλλέα (Σαντοριναῖος) καὶ παίχθησαν πολὺ καλὰ, ἂν καὶ ἡ φωνὴ τοῦ Σαντοριναῖου δὲν ἦταν ἡ κατάλληλη γιὰ τὸ σοβαρὸν καὶ τραγικὸν ρόλον πὺ ἔπαιζε. Πολὺ καλὸς ὁ Ρούσσοσ ὡς Δημήτρης καὶ ὡς γιατρός, θὰ ἔπρεπε ὅμως νὰ μὴ παρουσιαζόταν σὲ δὺ ρόλους, γιὰτὶ φαινόταν πὼς εἶναι ὁ ἴδιος, ἡ μεταμφίεσις δὲν ἦταν ἀρκετὴ. Ἐξαιρετὴ ἡ Καλογερίκου ὡς θεία Μέλπω καὶ θὰ ἦταν πολὺ πολὺ ἰκανοποιητικὸς ὁ Σταρένιος ὡς παπᾶς ἂν εἰς τὸ τέλος τοῦ προλόγου ἐπρόσεχε νὰ δώσῃ τὴν ἔξαρση πὺ ὑπάρχει στὸ νόημα τῶν λόγων του. Ἡ σκηνογραφία ἰδίως τοῦ προλόγου καμωμένη ἀπὸ τὸ ζωγράφον Γιώργον Καραζήση ἦταν πολὺ πετυχημένη.

ΒΑΣ. ΔΕΛΟΥΣΗΣ